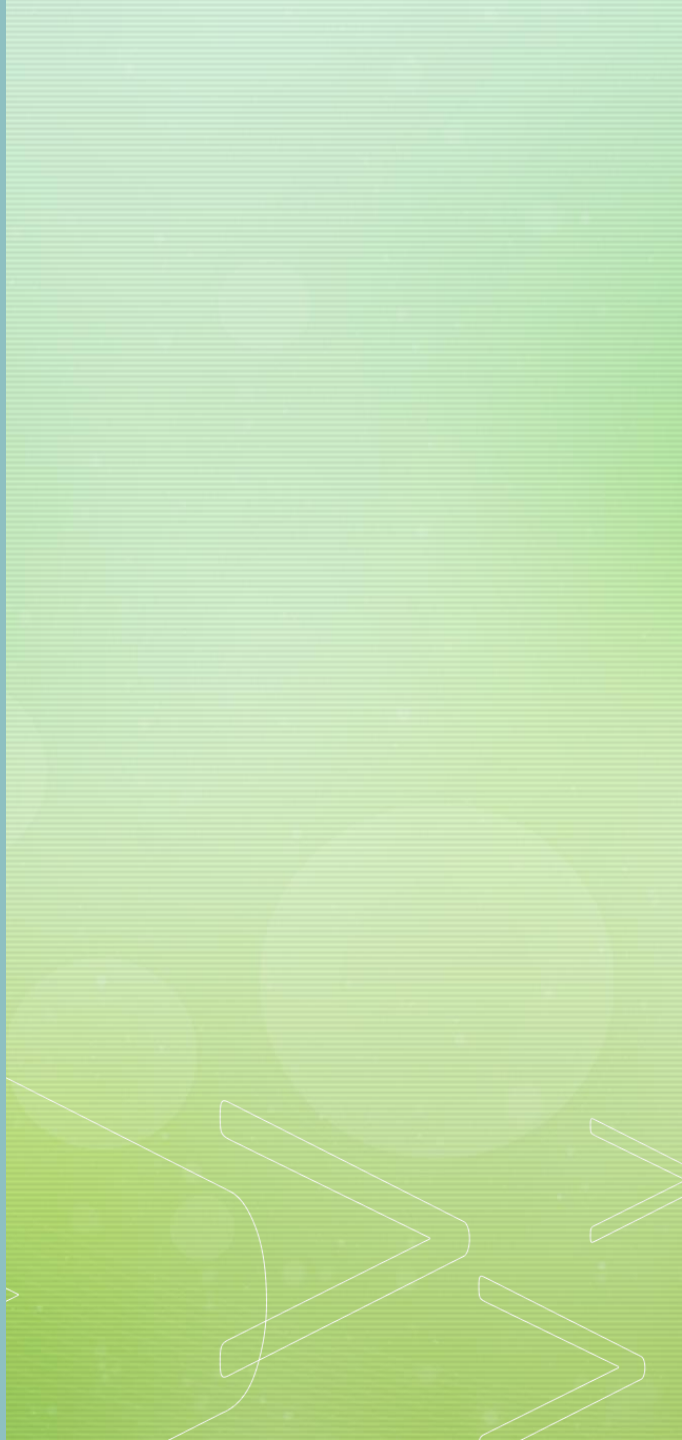

De benedictijner poldering 900-1420

De groote Hollandsche Dijckagie

De Noordzee verwordt tot haffkust

- De stijging van de zeespiegel door temperatuurswisseling na de laatste ijstijd veroorzaakt een breuk in de Noordse en Zuid-Britse kustlijn: rond 8000 breekt een groot deel van het boreale continent af en stort in zee. Een geweldige tsunami die rond de wereld vaart doet Doggerland verzinken. De mythe van Atlantis is geboren.

Van kreek tot ondiepe continentale binnenzee van Dover tot Dogger

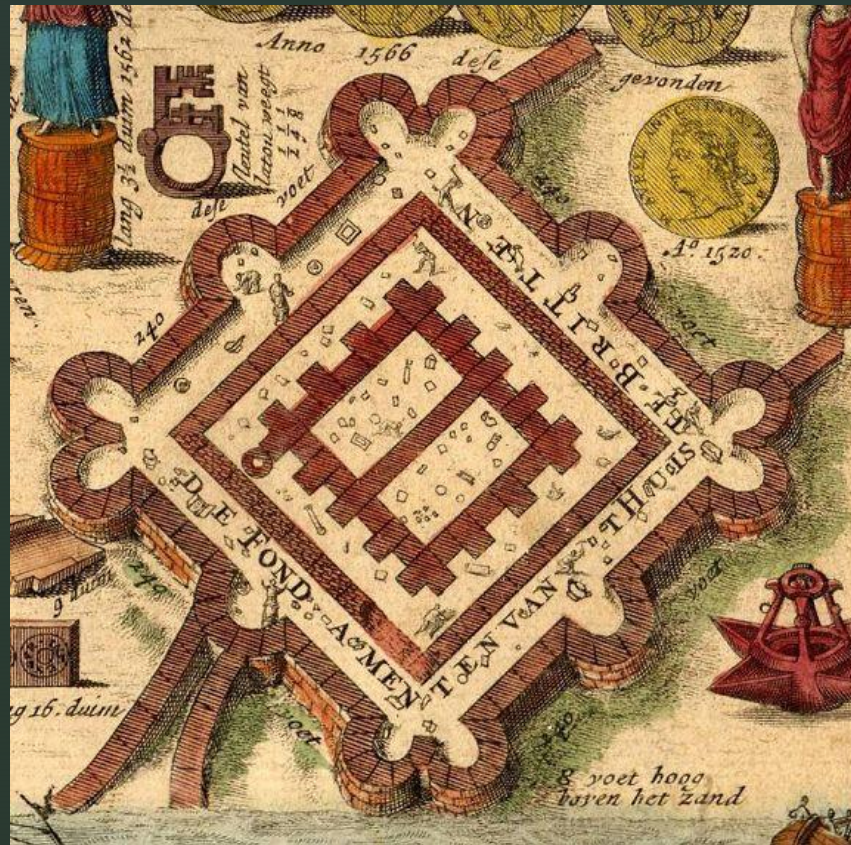
- De steile rotsige kustoeverformaties bij Dover en Doggerland laten nog zien welke tectonische krachten hier Brittenland en Europees Continent in een milleniumdurende spagaat uiteendreven
- Plinius de Oudere beschrijft de oude heerbaan tussen **New Castle** en **Brittenburg** bij Katwijk, de wachtpost aan de Rijn, de noordlimes van het rijk

Moderne trawlnetten hieuwen mijlpalen en salaristorens voor de bezettingstroepen boven

- Het zeewater drong via weteringen steeds verder op bij vloed door de weteringen vanuit Kennemerland
- De getijden drongen verziltingen het achterland binnen en bedreigden de landbouwgronden
- De Bataven waren sedentair geworden en specialiseerden in akkerbouw en veeteelt

Brittenburg bleef tot in de achttiende eeuw zichtbaar bij extreme ebstand

- De gletscherrivier de Rijn had hier een estuarium dat regelmatig overstromingen met zoet water veroorzaakte
- Een landschap vol kreken, binnenmeren en mangroves van brak water
- In west-Vlaanderen bekwamen **Benedictijner monniken** zich in polderingen van dergelijk landschap

Plinius de Oudere houdt logboek van de opmars van de Romeinen door het westvlaams gebied

Zij moeten het stellen zonder bomen en gewas. Hun land wordt overstroomd door de oceaan. Tweemaal per dag. Ze leven op terpen. Of op stellages. Ze jagen op de vissen die bij eb achter blijven. Ze hebben geen vee. Ze vlechten uit riet en biezen netten. (Naturalis Historia, XVI, 1-4.)

lerse monniken landen aan in 500 en gaan over tot droogmakingen zoals ze thuis leerden

- Weteringen en krekken worden omdijkt. Met monniktjaskers worden ze leeggemalen soms in meerdere gangen. Daartoe worden sloten aangelegd op de weteringen. Deze molens verzamelen het water in besluisde boezems. De sluizen worden geopend bij eb en sluiten automatisch bij vloed. Er komt rondom de IJzer een getrapt duikerssysteem van houten sluisjes.

Polders, kwelders en gorzen: nieuw landaanwinningsrecht

- De monniken vestigen schuren tussen de droogmakingen met dijkagemateriaal. Ze leggen dijkwegen aan om materialen voor de droogmakingen aan te voeren. Daarvoor graven ze watergangen of schieën. Basaltkeien en dijklichamen van rietmatten vereisten beurtvaart per platbodems.

De gewonnen landbouwgrond is eigendom van de graaf van Vlaanderen

- Maar de abten van de Benedictijnen mogen tienden heffen op forfaitaire basis
- Zij zijn provisieplichtig aan de aartsdiakenen van de kerkprovincie die innen via dekens
- Die verder afdragen aan de bisschop van het diocese. Deze draagt weer af aan de aartsbisschop. Die weer aan de Heilige Stoel. Zo ontstaat canoniek fiscaal recht.

Een militair potentaat in Kennemerland wenst ook dit poldersysteem

- Hij wil Ierse monniken omdat deze orde bewezen heeft vruchtbaar te polderen en samen te werken met wereldlijke heersers
- Hij pretendeert **Graaf van Holland** te zijn: Willem I, de derde zoon van zekere Floris III en Ada van Huntington, van Friese adel, erkend door de aangewezen bisschop van Utrecht, Dirk van Holland, die nog niet gewijd was. Dirk I wordt genoemd in 1180 in een Vlaamse oorkonde als militair gouverneur van Kennemerland.

Dirk heeft een legimiteitsprobleem als hij soevereiniteit eist in Kennemerland

- Eigenlijk heeft zijn nicht Ada het recht op de “opperichheyt” over Kennemerland. Zij wordt daarom gravin van Holland genoemd. Zij is herkomstig van Schotse adel die in de Romeinse tijd goeverneurschap heeft gehad over de heerban New Castle/Brittenburg

Ada is handelsonbekwaam en beschikkingsonbevoegd naar Salisch recht

- Ada kan deze soevereiniteit niet geldend maken
- Oom Willem roept zich uit tot graaf, met de steun van edelen uit Kennemerland
- Hij interneert Ada op Texel en gijzelt haar
- Willem deporteert haar naar Engeland ten behoeve van Jan zonder Land, de vazal van de Paus

Willem zoekt zijn legitimiteit nu in erkenning door en via de Heilige Stoel

- De Paus claimt in de elfde eeuw het Primaatschap van Petrus
- Hij is de enige die rijksbisschoppen kan benoemen binnen het Imperium van Karel de Grote
- Deze kunnen koningen zalven en deze kunnen graven benoemen

Om erkenning te krijgen van de Heilige Stoel is noodzakelijk dat Willem wordt aangesteld door de Roomse Keizer

- Deze claimt de enige echte erfgenaam te zijn van het Imperium van Karel de Grote
- De Paus heeft hem in 800 gezalfd en dat Imperium toegekend
- Om deze Keizer te kunnen benaderen moet Willem een verstandhouding hebben met een Rijksbisschop. Hij kiest die van Trier. Die is familie.

Alleen dan zal de Orde der Benedictijnen polderaannemingen doen voor Willem

- Willem wil Holland polderen
- Het gewonnen land wil hij in pacht uitgeven en de gorzen, kwelders en waarden naasten
- De abten moeten hem tiendenprovisies afdragen, zodat hij geregelde inkomsten heeft en legers kan werven. Zoals in Vlaanderen
- Hij vraagt de opvolger van Egbert van Trier, opgeleid in de abdij van Egmont, **agrement** als soeverein gouverneur

De abdij van Egmond Hollands administratief centrum in de tiende eeuw

- Dirk zou deze abdij gesticht hebben als nonnenklooster
- Hij zou een reliekschrijn hebben gegeven met het gebeente van de Ierse missionaris Adelbert
- De abdij werd religieus en cultureel centrum van Kennemerland en Holland

Het gaat hier om legendaire overleveringen die niet passen in een chronologische narrativiteit

- Willem wilde erkenning als soeverein gebieder
- Zijn geestelijke hovelingen moesten de historie daarheen herschrijven
- Willem kon zelf noch lezen noch schrijven. Bronvergelijking was onmogelijk, zeker op langere afstanden.

Een publiekrechtelijk aanvaard fiscaal systeem was onontbeerlijk voor staatsvorming

- Bonifatius, Gregorius de Grote, Adelbert van Egmond en priester Jeroen van Noordwijk worden benut ter schraging van tiendheffingen
- Historiografische herleidingen doen er weinig toe
- Willem zet ze in als rechtvaardigingen voor zijn geopolitiek in Holland

Willem zet overal abdijen neer met van hem afhankelijke abten

- Den Haag ligt op een hoge duinrug en kan dienen als steunpunt voor de poldering
- Daarom komt er ook een abdij te Loosduinen
- Zulks in afwachting van een Ridderzaal te bouwen op een belendende strandwal, waarlangs een dijklichaam ontwikkeld kan worden

Overal poldersteunpunten voor het mega-waterstaatsproject 900-1420

- Waar deze steunpunten leidden tot langduriger bewoning ontstonden gehuchten, dorpen, steden
- Mits bij de opslagruimten ook kapellen werden voorzien voor de primaire sacramentstoediening
- Voorbeelden: Leidschendam, Overschie, Schiedam, Schoonderloo, Delf(t), Rotterdam, Hillegersberg, Gouda, Woerden

Bij de Rotte-dam wordt de centrale opslagschuur gebouwd met een **ecclesia integra**

- De polderaars willen bij hun waterstaatkundigcentrum een bedehuis waarin alle sacramentele faciliteiten voorhanden zijn
- De meesten hunner zijn tenslotte geestelijken
- Hun opslagschuren, werkplaatsen, kantoren en logiesruimten moeten daarom aansluiten op een koor waar de heilige mis gedaan en bijgewoond kan worden.
- Dat wordt de stadskerk bij de Rotte-dam: de **LAURENS**

Een multifunctioneel waterstaatscentrum

- Zichtbaar is in de uiterlijke verschijningsvorm dat deze kerk oorspronkelijk poldercentrum was
- Ze heeft een breed uitgebouwd schip met beuken die bedoeld zijn voor opslag van materialen, vervaardiging van rietmatten en oplegging van platbodems

Het koor moest georiënteerd zijn. Het stond pal aan de Binnenrotte

- In het koor werd de mis opgedragen. Daar kwam Christus fysiek onder de mensen door de transsubstantiatie
- Het koor moest het ochtendlicht vangen als de verschijning van de Verlosser
- Competentieconflicten met het hoogheemraadschap dat problemen met uitwatering onder de Hoogstraat duchtte bleven niet uit

De Laurens drukte het kerkeiland uit als een spons

- Nadat de altaarsteen met relik geplaatst was, kon deze zonder toestemming van de bisschop van Utrecht niet verplaatst worden
- Omdat ook getijden gebeden moesten worden was een trans met koorgestoelte noodzakelijk, zodat het koor steeds meer massa en druk veroorzaakte op het veen

De massa drukte schoeiing en bekading steeds oostwaarts op

- Onder de Hoogstraat ter hoogte van Station-Blaak liggen de middeleeuwse duikersluizen
- Die werden door deze druk uit hun verband gewerkt en de duikersluizen scharnierden niet vrij met de getijden
- De Rotte kon niet meer als uitwaterende wetering werken

